

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 959

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

1875 ՓԵՏՐՎԱՐ 5

ԱԶԳԱՅԻՆ

Շաքաթ օրէն հետէ մէկ երկու լրագիրք հրատարակեցին, թէ խրիմեան սրբազանի համար 5000 զրշ ամսական սահմանուեր է Բ. Դրնէն. բայց մեք ստոյգ աղբիւրէ իմացած եմք, թէ տակաւին կառավարութեան կողմանէ այդպիսի որոշում մը եղած չէ, և ժամանակի կարօտ է, թէպէտ պատրիարքանը աշխատեցաւ և կաշխատի այս ամսականին օր յառաջ որոշման համար: Արդէն յայտնի է, թէ բերանացի խընդրուելէն զատ, երկու անգամ ալ դրով խնդիր եղաւ Պատրիարքարանէն:

Քաղաքական ժողովն այս օրերս ունեցաւ իւր ներքին կանոնադրութիւնը, որով սահմանեալ են Ս. Պատրիարք Հօր, ատենապետին ու ատենադպրին և անդամաց պաշտօնն ու պարտաւորութիւնքը: Այս կանոնադրութեան ամեն արամադրութեանց վրայ տեղեկութիւն չունիմք, բայց մէկ կարևոր արամադրութիւնն ուսանք, որով ատենադպիր էֆէնտին կպարտաւորի՝ ամեն նստի մէջ եղած որոշումները նշանակելով ստորագրել և Ս. Պատրիարք Հօր յանձնել, որպէս զի դործադրէ և անդործադրելի մնացածները ծանուցանէ ժողովոյն՝ յաջորդ նստին:

Մեք՝ օրինաց օգուտներն քաջ գիտնալով՝ ուրախ կըլլամք քաղաքական պատկառելի ժողովոյ այս կարգադրութեան վրայ, և քաջայայտ եմք, թէ անթերի դործադրութեամբ օրինակ կըլլայ իւր ստորակարգեալ խորհրդոյ ու հոգաբարձութեանց:

Վանայ Պողոս վարդապետը, հրամանաւ ամեն Ս. Պատրիարք Հօր, կիւրակէ օրը Ս. Պատարագ մատոյց Պէյօղլուի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ, և վանացի աղգայնոց բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցան:

Ս. Պատրիարք Հայրն անշուշտ այս թոյլտուութիւնն քաջ է, վերջապէս նկատելով որ յիշեալ վարդապետին վրայ եղած ամբաստանութիւնք անհիմն են, և թէ զնա հոգեւոր պաշտամանէ զրկելու որեւէ բանաւոր պատճառ չկայ:

Ս. Պատրիարք Հայրը անցեալներն ալ, ի խնդրոյ բազմութիւն վանեցւոց, հրամայեց թէ Պողոս վարդապետին՝ Ս. Պատարագ մատուցանել, բայց նա այն ատեն յանձն չէ առեր, դիտողութիւն ընելով թէ պաշտօնական քննութեանց վախճանին սպասել պատշաճագոյն է. և Ս. Պատրիարքն ալ դուրսէ նորա այս դիտողութիւնը:

Պարսից կառավարութեան հպատակ երկու հայ ամուսնոց մէջ անհամաձայ-

նութիւն ու խնդիր ծագելով՝ մէկը միւսայն դէմ բողոքեր է մայրաքաղաքիս պարսիկ գեւապանտան, ու դատ պահանջեր է: Իսկ գեւապանտանը ճանաչելով այսպիսի խնդրոց մէջ մեր Պատրիարքարանի իրաւասութիւնը, աղերսագիրն Պատրիարքարանի վճռոյն յանձնեց է:

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը, շաքաթ օրը, տեսութեան գնաց պարսկական վանականոյ գեւապանին:

Պարսկաստանի մէջ մատաճառ բուն պարսիկ մը՝ պարսիկ հպատակ աղգայնոյ մը համար բողոքեր է կառավարութեան, ծանուցանելով թէ հայը իւր խանութին մէջ կախուած ոչխարաց մէկուն դպած և հետեւաբար պղծուած ըլլալով՝ կպահանջէ որ բոլոր ոչխարն դնէ:

Իսկ Հայն թէպէտ կխոստովանի թէ ծագիւ մատին դպած է ոչխարին, բայց չէ հաւնել և չուզեր դնել:

Դատաւորն երկու կողմանց ալ լսելէն յետոյ, վճռեց է թէ մատաճառ պարսիկն երեք այդպիսի պահանջում մը՝ ներու իրաւունք չունի, և թէ ոչխարը չպղծուի հայուն դպելովը, և աղատ է առնելու կամ չառնելու և կամ ուղածին չափ առնելու:

Մատաճառը պատասխանեց է, թէ «գիրքէն ուսած է այս պղծութիւնը, և անտի իրաւունք առած»: — Դատաւորը վճռեց է զանի, «Գնա՛, այդ դրքերը այժմ դոյնուած են» ըսելով:

Ահա Պարսկաստան, ի չնորհս ներկայ ազատամիտ և լուսաւորեալ կառավարութեան վեհափառ Շահին, այսպէս կենէ կբարձրանայ իւր նախկին վիճակէն, և յոյս կայ թէ քիչ ժամանակէն համայն երկրէն պիտի անհետանան այսպիսի աղգակործան այլանդակ և ամարգի նախապաշարմունք ու ծայրայեղութիւնք:

Կարինէն յունվար 23 թուով առ մեղ դրուած նամակի մը հետեւեալ տողերը՝ զարմացմամբ կհրատարակեմք:

«Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ օրէնքը՝ որ մեր պատուական Հարց տրեամբ նուիրագործեալ և դաւրուց ի դարս անվթար մեղ հասած է, ամեն հայ կպարտաւորի պահել առանց նշանախեց մը պակսեցունելու: Սակայն՝ ինչպէս պատմութենէն կիմանամք՝ երբեմն անարժան պաշտօնէից ձեռօք ապօրինաւորութիւնք գործուած են, նոյնը քրած է վիճակիս առաջնորդ գեր. Յարութիւն սրբազան, զոր ահա բարեկամիս մէկուն նամակէն քաղելով՝ կնշանակեմ, և կխնդրեմ որ հրատարակել, և ամեն Ս. Պատրիարք Հօր և աղգային

կեդրոնական վարչութեան կրօնական պատկառելի ժողովոյն ուշադրութեան մատուցանել հաճիք:

«Օրթու դաւառէն՝ Օգրոպակերայի կէտիկ Սարգսի որդին տիրացու Յակոբը իւր երիտասարդ հասակին մէջ կամուսնանայ Արդուինցի Հիւրմիզի Սարայ տնուն աղջկան հետ, և նորա հետ հինգ տարի կենակցելէն յետոյ՝ Սարայ կմեռնի: Յակոբ վերստին կամուսնանայ յՕդրոպակերտ. այս երկրորդ ամուսինն ալ 12 տարի ետքը իւր մահկանացուն կկրնքէ: Յակոբ երրորդ անգամ կլծակցի Տանձաձոր գիւղէն Գէորգեան Ստեփաննոսի Արեգնազան աղջկան հետ, և ի վերջոյ՝ 1870 ին, յարմար միջոց մը ձեռք ձգելով՝ անարժանաբար քահանայական սուրբ կոչումը կընդունի գեր. Յարութիւն Սրբազանէն:

«Այս եղելութեան վկայք են՝ Տանձաձորցի Տ. Գէորգեան Թեոդորոս, Ռափայէլեան Դանիէլ, Պաղտասարեան Սարգիս, Յովհաննէսեան Կարապետ, և Արդուինցի Քաջ վարդանեան Ղազարոս, որոց երգմամբ վկայելուն վրայ զարմացանք. և երբ Բերդուղցի Տ. Ղեւոնդ քահանայէն ալ ստուգուեցաւ անստերիւր կերպիւ, այլ ևս տարակոյս չմնալով՝ պարտ անձին համարեցայ տեղեկագրել:

«Այս ինչ զեղծմունք են, որ դաւառաց մէջ կղերականաց ձեռօք կգործուին, և բազմիցս ընդ վարագուրաւ կպահուին...»

«Գեր. Յարութիւն Սրբազան, թող չկարծէ թէ տակաւին իւր քով գտնուող անբարոյական և բաքոսապաշտ սպասաւորը քովը պահելը նկատողութեան չառնուիր, որոյ համար քանիցս տեղւոյս աղգայինք բողոքեցին և ինք չլսեց. նորա պատճառաւ չէ՞ր որ անցեալները չփութութիւն և յուզմունք պատահեցան, և դաւառական ընդհանուր ժողովը բռնաբարեցաւ՝ նախատեցաւ իրեն դործիւր եղող քանի մը անպիտաններու ձեռամբ, որոյ մանրամասն նկարագրութիւնը գիտէ ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը՝ տեղւոյ թաղական ու Տնտեսական խորհրդոց կողմանէ հաղորդուած ըլլալով:

«Գեր. Յարութիւն Սրբազան կարող է մակաբերել, թէ այս ընթացքը շարունակելով՝ ուրիշ արդիւնք չունենար, այլ իւր անկումը կփութացունէ:»

Կյուսումք, թէ Պատրիարքարանն ուշադրութեան առնելով այս տողերը՝ կը փութայ տնօրինել զարժանն: Մի՛ գուցէ կարնոյ մէջ դայթակղութիւնն ու զայրոյթն աւելնալով՝ նոր խռովութիւնք երնեն, և ի վերջէ գթուարին լինի առաջըն առնուլ, ջեմք գիտեր, թէ գեր.

Յարութիւն Սրբազան բարեհաճեցա՛ւ
դորձադրել ազգային Սահմանադրու-
թիւնը ըստ խնդրանայ վիճակայնոյ,
թէ՛ տակաւին տարտամ ու անտարբեր
կրնժանայ :

Հետեւեալն առ մեծարդոյ թաղական
խորհուրդ Եէնիդափուի ազգեալ գրու-
թեան մը պատճէնն է :

«Մեծապատիւ Ատենապետ էֆէնտի
Թաղ. խորհրդոյ Եէնիդափուի

«Թաղիս Հայկանոյ՛ վարժարանի ներ-
կայ բարոյական վիճակին տարտամ և
մայրական խնամոց կարօտընթացքն պատ-
ուարժան խորհրդոյդ կողմանէ ալ ճա-
նաչուելով, զմեզ ևս սոյն փափուկ պաշ-
տօնին յարմարագոյն դատած և հրաւի-
րած էք, թաղ. խորհրդոյ հետ միենոյն
կազմութիւն ունեցող հոգաբարձու-
թեան անխոնջ և ազգասիրական բուն
եռանդներուն և ջանքերուն աջակցելու.
Թէև այս տեսակ տարօրինակ աջակցու-
թիւն մը ոչ սահմանադրութեան հրա-
հանգ կը տրամադրէ և ոչ ալ իդական
սեռի պատուոյ գլխացումն կը ներէ :

«Բայց և այնպէս սոյն նամակն մեծ
գոհունակութիւն պատճառեց, վասն զի
իմ և ժամանակակից ընկերութեան պաշ-
տօնավարութեան միջոցին մեր անձնա-
կան պատուոյն դէմ եղած հրապարա-
կային անպաշտօն յարձակմանց մէկ պաշ-
տօնական յետս կոչումն էր այն. յետս
կոչում մը, որ ոչ միայն նախորդ խնամա-
կալութիւնը վնասեցնելու նկատմամբ,
գալրոյիս համար գրուած ԳԵՐԵՄԻՆ
և առ դուք ճակատ հանելով յանդիման
տութեան դատակնիքն է, որ արդէն
այլ և այլ պարագայներու մէջ հաստատ-
ուած էր, այլ ևնոյն պաշտօնին յարմար
տրամադրութիւն մ'ունենալու անհեր-
քելի ապացոյց մը ըլլալուն առթիւ կը
յայտնեմ իմ շնորհակալութիւնս, բարե-
մաղթելով որ ձեր և երկուսեւ վարժա-
րանաց հոգաբարձութեան զգացած կա-
րօտն ուրիշ օրինակոր միջոցներով ի գործ
դնել յաջողիք առ ի բարեկարգութիւն
յիշեալ վարժարանին և ի գոհունակու-
թիւն թաղեցոց » :

1875 յուն. 29 Մնամք յարգանքօք
Եէնիդափու Բ. Ֆէրիէն

Ա. Զ. Դ.

Գաւառաց և մայրաքաղաքիս մէջ Փուն-
ջի մեծարդոյ բաժանորդներէն ոմանք՝
հակառակ մեր մասնաւոր և հրապարակ-
ային խնդրանայ տակաւին ուշացունելով
բաժանորդագնոյն վճարումն, հարկա-
դրած են զմեզ՝ այս անգամ դարձեալ
հրապարակաւ յիշեցունել :

Այսպիսիք՝ եթէ այլ ևս բաժանորդ-
գտնուիլ չեն ուզեր, կրնան վճարել ու-
նեցած հաշիւներն և դադարեցունել. որով-
հետեւ Փունջի երբէք սովորութիւն չու-
նի բռնի թերթ գրկել ասոր անոր, և
արդէն իւրաքանչիւր բաժանորդ ինք-
նաբերաբար նշանակուած է :

Այս առթիւ խորին շնորհակալութիւն
կմատուցանեմք մեր այն անխնայ բաժա-
նորդաց, որ անդորրագիրն իրենց ներ-
կայացածին պէս կ'փութան անյապաղ
վճարել : Ունիմք այնպիսի բաժանորդ-

ներ, որ թէպէտ ամսօրեայ ճանապար-
հաւ հեռի կ'գտնուին, բայց դեռ բա-
ժանորդութեան որոշեալ ժամանակը չը
լրացած՝ կ'կանխեն հատուցանել, և յան-
չափս կը ջանալեն զմեզ :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ Եպարքոսն ու նախարարք և
դեսպանաց կողմանէ առ այժմ՝ գլխաւոր
թարգմանք՝ ծովային գործոց պաշտօնեայ
Խատ փաշայի ապարանքը գացին, առ
ի շնորհաւորութիւն :

— Աթէնքի օսմանեան դեսպանը՝ Գէ-
որգ թագաւորին ներկայանալով՝ իր
պաշտօնագրերը մատուցանելէն յետոյ,
թագուհւոյն ալ ներկայացրէ :

— Խարիճիյէ ֆեաթիպի Մաճիտ պէյի՝
երկրորդ, և Խալալիյի առեւտրական տե-
սու Տանիշ էֆէնտիի՝ երրորդ աստիճանի
Շիրի-Խուրշիտ պատուանշան տրուել է
պարսկց վեհափառ Շահին կողմանէ :

— Եդիպտոսի Խոթիվին Հաւան փաշա
որդին՝ Պէրլին հասեր, և կիյով կայսեր
ներկայանալով՝ մեծարանք ընդունուեր
է :

— Յունաստանի եկեղեցիք՝ 13, և Ա-
թէնքի եկեղեցիք՝ 1 միլիոն դրուշ Պօլսոյ
յունաց պատրիարքարանին՝ պարտք ու-
նենալով, նախօրդ պատրիարքին կող-
մանէ թէպէտ պահանջուեր բայց ան-
վճար մնացիւր է : Արդի պատրիարքն ալ
մօտերս այս պարտուց վճարման համար
Բ. Դրան խնդիր մատուցած ըլլալով՝ Ա-
թէնքի օսմանեան դեսպանին յանձնուեր
է, արժան եղած միջնորդութիւնն ընել :

— Ղալաթիոյ յանձնաժողովն (սովելոց
օգնութեան համար) անցեալ շաբթու
ալ իւր սովորական նիստն բերէ : Ա-
սիոյ մէջ մօտերս շատ ձիւն եկած ըլլա-
լուն պատճառաւ նամակ չէ հասեր, և
միայն Գաթիթամունիի կողմէն տրուած
տեղեկութիւնները հաղորդուել են մառ-
նաժողովոյն, որոնցմէ իմացուելով թէ
օգնութեան կարօտ են, 400 լիրայ զրկել
որոշուել է : Մասնաժողովն դեռ չցըր-
ուած, հեռագրեր ընդունել է՝ Եդիպ-
տոսի անգղիական հիւպատոսէն՝ որ կը
ծանուցանէ տեղոյն Օվէնհայմ պանքա-
շին 400 լիրա նուիրած ըլլալը, և Էտիմ
պուրկէն՝ որ կ'ծանուցանէ 600 լիրա զըր-
կելն :

— Վիեննայի դաղդիական դեսպանը ի
պաշտօնէ շնորհակալութիւն յայտնել է
Աւստրիոյ կայսեր, Արեւելից մէջ խաղա-
ղութեան հաստատութեան համար չա-
փաւոր և հաստատամիտ կերպիւ վար-
ուելուն պատճառաւ :

— Պօնայի կողմը աւստրիական և օս-
մանեան սահմանաց որոշման համար յանձ-
նաժողով մը կ'կազմուի, և Աւստրիոյ կող-
մանէ արդէն պաշտօնակալ մը նշանակ-
եալ ըլլալով՝ մեծ Եպարքոսին և արտա-
քին գործոց նախարարին հետ տեսնուեր
է :

— Էվլըդ-Հէրբլտ իւրոյ կ'ծանուցանէ
թէ ծխախոտի մենապաճառութիւնը
պիտի վերնայ, և այսուհետեւ Պօլիս մտած
ծխախոտէն օխոյ գլուխ 20 զրջ պիտի
առնուի, բայց այս լուրն ստուգութեան
կարօտ է :

Ամեն շաբթու Սէլանիկ երթեկող
չողենաւք՝ սյուսէտե երկու շաբաթն
անգամ մը շրջան պիտի ընեն, ծախքն
առաւել ըլլալուն պատճառաւ :

— Սուէիշի ջրանցքին ընկերութեան
տնօրէն Պ. Լէսէֆաի՝ մէկ արու և մէկ
էգ որդի ծնել է : Սա՛ թէ և բաւական
ծեր՝ բայց անցեալները արհեստաւորի
մը նորահաս աղջկան հետ ամուսնացեր է :

— Երկու շաբաթ յառաջ Պէյօղլու
դաղդիացի վաճառական մը տեղական
թղթատարութիւն միջոցաւ նամակ մը
ընդունել է, որով իրեն կ'ծանուցուի ե-
ղեր՝ այս ինչ տեղ 50 ոսկի զրկել, ապա-
թէ ոչ՝ վնաս կրկայ իրեն : Վաճառակա-
նը կարեւորութիւն չէ առեր՝ բայց քա-
նի մ'օր ետքը դարձեալ այս աղաւթա-
րութիւնը կրկնուելուն և մահուան ըս-
պառնալիք ըլլալուն վրայ՝ գողղիական
դեսպանատան հազորք եր, անտի ալ Պէյ-
օղլուի ստիկանութեան, որոյ միջոցաւ
բռնուեր է նամակագիրն, հրէայ մը՝ որ
ժամանակաւ նոյն վաճառականին քով
զրադրութեան պաշտօն վարած է եղեր :

— Բումէլիի երկաթուղոյն արտօնա-
տէր Պ. Հիրշ՝ 1000 լիրա շնորհեր է Սէ-
լանիկի հրէայ վարժարանաց :

Էտիմի մէջ այս օրերս օգերը մըջ-
տափոփոխ վիճակ մ'ունին, և այս պատ-
ճառաւ հիւանդութիւնը երեւն ելեր
և բաւական կորուստ կ'պատճառեն ե-
ղեր : Պահ մը կամարանայ, կ'փայտա-
կէ, կանձրէ, և պահ մ'ետքը խոցն
կձիւնէ, և յետոյ արեւ կըացուի, ու
գիշերները կ'սառի եղեր :

— Շամի մէջ սաստիկ ցուրտ եղեր,
լեմանի և նորնջի ծառերը սառեր, և
քաղաքը փայտ բերող մէկը ցուրտին
սաստիկութեան չգիմանալով մեռեր է :
Շամի մէջ մինչև այս աստիճան ցուրտ՝
տարօրինակ է :

— Ահեօլի-Պէրդուսիի մէջ անցեալները
պատահած հրդեհէն վնասելոց օգնու-
թեան համար, տեղոյն մետրապօլիտն
միջոցաւ բացուած հանգանակութեան
գումարէն՝ 161 լիրա զրկուել է այս ան-
գամ :

Ձինաց կայսեր դահաժառանգն՝
տակաւին հինգ տարեկան ըլլալուն պատ-
ճառաւ՝ վախճանելոյն մայրը կայսրու-
թեան խնամակալ դրուել է :

Ձինաստանի մէջ միայն երկու ժողով
կայ, որոց առաջինը բարձրագոյն է, և
6 երեւելի պաշտօնակալէ և 10 օգնական
անդամէ կ'աղկանայ. երկրորդը՝ օրի-
նաց գործադրութեան յատկացեալ է :
Ասոնցմէ վատ գլխաւոր պաշտօնէութիւն
մը կայ, զոր կ'վարեն հինաւուրց պաշ-
տօնեաներէն չորս անձինք : Կայսեր ժո-
ղովոյն մէջ տրուած որոշմունք՝ Բէրլինի
լրագրոյն միջոցաւ կ'հրատարակուին :

— Սպանիայէն եկած վերջին հեռա-
գիրը կ'հաւաստեն՝ զինադադար, և Ալ-
ֆօնս թագաւորին ու Տօն Քարլօսի մէջ
հաշտութեան բանակցութեան սկսուած
ըլլալը :

— Նոր հեռագիր մը սուտ կ'հանէ՝ Ձի-
նաց կայսրուհւոյն իւր ամուսնոյն մահ-
ուան պատճառաւ ինքզինքն սպաննած
ըլլալուն լուրը :

— Գաղղիոյ նախարարը՝ որ անցեալ-ները հրաժարեցան խմբովին և յետոյ առ ժամանակեայ կերպիւ սկսան շարունակել, գարձեալ իւրեանց հրաժարականին վրայ պնդած ըլլալով՝ նախագահն նոր նախարարութիւն մը կազմելու ձեռնարկեր է :

— Այս տարի Ռուսիոյ մէջ սովորակա-նէն աւելի սաստիկ ձմեռ ըլլալուն պատ-ճառաւ, ազրաւելի ժողովուրդն մեծ նե-ղութիւն կը կրէ, և օգնութեան համար երկրին այլեայլ կողմերը ստակ կ'օգնուի :

— Կարիպալտի թագաւորին ներկայո-ցած ատենն ալ մեծ յարգանք ընդուն-ուեր է : Երկու զօրապետաց հետ պալատն երթալով՝ նախարարաց յատուկ սենեակն մտնելուն պէս, թագաւորն անձամբ հոն փութացեր է . Կարիպալտի գլխաւորն հա-ներ է, բայց թագաւորն աւելի զուխը դրեր, և թեւ մոնելով՝ իրեն յատուկ սրահը տարեր է : Հոն կէս ժամու չափ առանձին տեսնուեր են . Կարիպալտի ծանուցեր է թէ երկրագործութեան յա-ռաջագիմութեան համար ինչ ինչ առա-ջարկութիւններ պիտի մատուցանէ ազ-գային ժողովոյն . թագաւորը խոստացեր է՝ յայտ մատնել պէտք եղած դիւրու-թիւնը տալ կառավարութեան կողմանէ :

Մեկնած ատենը, թագաւորը մինչև սրահին դուռը մէկտեղ գացեր, և իւր գլխաւոր թիկնապահներէն մէկ քանին հետը դրեր է, որոնք փառաւոր կառք մը նստեցունելով զանի՝ մինչև իւր ընա-կարանը տարեր են :

Հետեւեալն՝ Ամերիկա 1874 ի մէջ պա-տահած եղեռնական դէպքերուն զխա-ւորն է և խիստ հետաքրքրական :

«Ամերիկայի Ֆիլատէլիա քաղաքին հիւսիսային արեւելեան կողմը Ռօչինկ-թըն 1 է. յն կոչուած տեղը բնակող, և թէպէտ առաջուց հարուստ բայց վերջէն դժբաղդութեան հանդիպելով գրեթէ իր բոլոր հարստութիւնը կորսնցնող Քը-րիսչըն Ք. Բօսս անուն անձի մը երկու աղաքները, որոնց մին 6 տարեկան էր Ուայթըր Բօսս անուամբ, և միւսը՝ որ և տարեկան էր 2 արլա Պրիւսթըր Բօսս անուամբ, 1874 յուլիս 1 ին կէս օրէն վերջը գողցուած էին երկու գողերէ, որը յատկապէս հոն եկած էին, ո՛չ թէ այդ աղայոց վնաս հասցնելու՝ այլ անոնց մին պահելով առ ի փոխարէն, իրենց հօր-մէն ստակ տահանելու նպատակաւ : 2 արագործները, որ իրենց համար յա-տուկ կառք ունէին, երկու տղայքը մե-ջը դնելով, խոտորակի ճամբայներէ բաւական տեղ երթալէն ետքը, երբ Ֆիլատէլիոյ այն կողմը հասան, ուրիշ Տըլաուէյր գետը կանցնէր, մեծ տղուն ձեռքը ստակ տալով բան առնելու կը խըրկեն, տղան վերագարձին կը տեսնէ թէ՛ կառքը աներեւոյթ է եղեր, կըս-կըսի լալ : Ճամբորդ մը զինքը տեսնելով գիշեր ատեն կառնու և իր հօրը տունը կը տանի :

Ծնողքը մէկ երկու օր տեսնելով որ լուր մը չկայ միւս կորսուած տղուն վը-րայօք, խնայն ոստիկանութեան կը դի-մեն . ուրիշ ետքը կսկսի աղուն և գողե-րուն խուզարկութիւնը : Եղելութիւնը դրեթէ բոլոր քաղքին մէջ կ'իմացուի :

Յուլիս 6 ին հայրը 300 տօլար կը խոս-տանայ իւր աղան գտնողին :

Շատ չանցնիր, հայրը նամակներ կըն-դունի, որոնք հաւանականաբար գողե-րուն կողմէն կու գային, որով կը յայտ-նէին սոյն գողութեան նպատակը և կը-սէին որ եթէ 4000 անգլիական ոսկի կամ 20,000 տօլար վճարուի՝ տղան ողջ առողջ իւր ծնողաց ձեռքը պիտի յանձ-նուի, յայտնելով միանգամայն թէ տղան խիստ լաւ և ապահով վիճակի մէջ է : Նամակին մէջ գողերը սա ալ կը յիշեն թէ՛ եթէ իրենց առաջարկութիւնը ըն-դունուի, թերթերուն մէջ հրատարակ-ուի, որպէս զի զանոնք կարգալով իմա-նան : Ծնողքը վախճալով թէ տղուն վնաս հասցնեն, մինչև որ կառավարութիւնը անոնց հետքը դնէ, և գողերը բռնէ, յուլիս 7-8 և 9 ին թերթերու մէջ հետե-ւեալ իմաստով պարբերութիւններ հրա-տարակել կուտայ, նախ թէ՛ ինքը պատ-րաստ է բանակցութեան, յետոյ թէ՛ կըր-ցածին չափ պիտի աշխատի առաջարկու-թիւնը գործադրել . և վերջապէս թէ թէպէտ կուզէ, բայց այդչափ դուստր չունենալուն համար, կարելի եղածին չափ կ'աշխատի ուրիշ տեղէ գտնելու : Ծնողքը տեսնելով որ դեռ գողերը չեն գտնուած, յուլիս 13 ին գարձեալ կը դրէ թէ՛ ստակը պատրաստ է, և թէ՛ կուզէ վճարել :

Սակայն և այնպէս գողերը դեռ չէին բռնուած . ոստիկանութիւնը փոխանակ հրապարակաւ գործելու՝ գաղանի գոր-ծել սկսաւ, այնպէս որ կառավարու-թեան ազդարարութեան համեմատ լը-րագիրները բան մ'ալ չգրեցին իրր եր-կու շարաթ :

Այս ժամանակ տղուն գողցուելը 3 շաբաթ եղած էր, և ոստիկանութիւնը խիստ բաղմամբիւ ձերբակալութիւններ ըրած էր : Տղուն ընտանիքը վերջապէս յուսահատ մտադիր էր խնդրած ստակը ճարելով վճարել, և գրեթէ Միացեալ Նահանգաց մէկ ծայրէն մինչև միւսը գտնուող բոլոր ժողովուրդը կրակ կտրած էին : Ժողովրդին ինչպէս նաև օրագրաց կարծիքը սա էր թէ եթէ ուղուած 2000 տօլարը այս անգամ վճարուի, յափշտա-կութեան այս նոր դրութիւնը Միացեալ Նահանգաց մէջ մուտ պիտի գտնէ, ուս-տի, կըսէին, պէտք չէ՛ վճարել, այլ այդ գողերը և կորուսեալ տղան գտնողին իրր պարգև տրուի, նոյնչափ գումար : Այս գաղափարը այնչափ զօրութիւն գը-տաւ որ վերջապէս յուլիս 22 ին կառա-վարութեան կողմէն յայտարարուեցաւ թէ Ֆիլատէլիոյ ժողովրդեան թախանձան-քէն ստիպեալ, 2000 տօլար պարգև կը խոստանայ անոր՝ որ 2 արլա Պրիւսթըր Բօսս անուն գողցուած տղան յափշտա-կողները գտնէ : Այս յայտարարութեան հետ աղուն և գողերուն նկարագրու-թիւնն ալ ընելով տղուն լուսանկարներն ալ ցրուեց : Ստակը առատ էր, ամեն մարդ սկսաւ խուզարկութեան, որոնց գլուխը թէ՛ Ֆիլատէլիոյ և թէ՛ Նիւ Եօքըի և ուրիշ քաղաքաց ոստիկանու-թեան գլխաւոր պաշտօնեայններէ բաղ-կացեալ էր : Այս բաղմութիւնը թէպէտ շատ աշխատեցաւ գողերուն հետքը գըտ-նել, բայց գարձեալ անկարելի եղաւ :

Չարմանալին սա է որ գողերը մէկ կող-մանէ մինչև նոյեմբեր իրենց նամակները կը շարունակէին, քանի որ միւս կողմա-նէ կառավարութիւնը կը ջանար անոնց հետքը գտնել : Նամակները որ մինչև այն ատեն 23 հատ եղած էին, ձախ ձեռ-քով գրուած էին, որոնց պարունակու-թիւնը սկիզբէն մինչև վերջը մի և նոյն բանն էր, այսինքն կը պնդէին թէ՛ տը-ղան գողցուելէն երկու օր ետքը՝ աղան ապահով բայց գաղանք տեղ մը գրուած էր, թէ ամեն կերպով աղէկ կը նային, և թէ խնդրուած ստակը վճարուած ա-տեն, գարձեալ առանց յայտնելու ուրիշ միջոցով մը տղան ողջ առողջ իրեն ծը-նողացը պիտի վերագարձեն, թէ պա-րապ տեղը ոստիկանութիւնը կ'աշխատի իրենց հետքը գտնել, և թէ՛ վերջապէս եթէ ստակը չգրկուի՝ տղան կ'ապանուի : Վերջապէս կառավարութիւնը ստիպուե-ցաւ գողերուն պահանջած գումարը յանձնել իրենց և տղան աղատուելէն վերջը աշխատիլ անոնց հետքը գտնել : Ուստի կառավարութեան կողմանէ պաշ-տօնական անձինք հետեւեալին ստակ ա-ռած՝ որոշեալ տեղը գացին, բայց գո-ղերէն մէկն ալ չերեւցաւ . հաւանակա-նաբար գողերը վախցած էին ձերբակալ-ուելէ : Քիչ մը ետքը գարձեալ նամակ մը կ'ըրկէին, որուն մէջ ներողութիւն կը խնդրեն որոշեալ ժամանակին չկարենալ գտնուելուն համար : Գրկած նամակնե-րուն մէկուն մէջ ցաւ կ'յայտնեն Պրն . Բօսսին տղան յափշտակած լինելուն վը-րայ, յայտնելով միանգամայն թէ չպիտի ընէին այդ բանը եթէ անոր նեղ վիճա-կին տեղեակ ըլլային . բայց հիմայ որ, կ'յաւելուին, բան մըն է եղած է, կամ ստակը պէտք է վճարուի և կամ տղան ապանուի :

Կառավարութիւնը վերջապէս որոշեց բաղմապատկել իւր ջանքը թէ տղուն գտնուելուն և թէ գողերուն ձերբակա-լութեան համար, նախաձեռն սրիկայ կամ գողերը ձերբակալելով :

Այս ոճրագործութիւնը այնչափ զըզ-ուելի եղած էր բոլոր հասարակութեան որ մինչև անգամ նախագահեալ գողեր և ոճրագործներ կամովին կառավարու-թեան կը ներկայանային յայտնելու թէ իրենք երբէք այսպիսի գաղեր գործի մը մէջ մաս ունեցած չեն : Կըսուի թէ տղան գողցող գողերէն մէկն ալ ներկայացեր է և այս գործին մէջ իրեն մեղաւից չըլ-լալը յայտնէր : Հետաքրքրական բան մ'ալ սա է թէ այդ գողերէն ոմանք այս ոճրագործութեան մէջ մեղաւից չըլլալ-նին հաստատուելու համար՝ մինչև անգամ իրենց երբեմն գործած չարիքները կը խոստովանէին և ինքզինքնին արդարու-թեան կը մատնէին :

(Մնացեալն՝ յաջորդով)

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Փետրվար 4

Քօնստանդուլ	47-55
Ստիւթէ Ժէնէրայի բաժինը Անգ. լիբ.	8, 2
Քրէտի » » Օսմ. »	11, 18
Երկաթուղեաց » » Քր. »	127,
Թրամուէյ » » Օսմ. լիբ.	5, 53
1865 ի փոխառութիւն » » Քր.	340,
1865 ի » » » » »	540,
1869 ի » » » » »	290,
1872 ի » » » » »	80,

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Համատարաբար երևաւորութիւն մը պատ-
րաստ է՝ հայ ու գաղղիական լեզուաց
դաստիարակութիւն ընել մայրաքաղաքիս
կամ գաւառաց մէջ, և կամ՝ գրագրու-
թեան ու ուրիշ այսպիսի պաշտօններու
մէջ ծառայել, քիչ ամաւականաւ գոհ ըլ-
լալով, և հարկին երաշխաւոր ցցունելով
Ուղղը կհարաւորուի՝ առ անօրինու-
թիւն լրագրոյս:

ՀՆՈՅ ԵՒ ՆՈՐՈՅ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ԴԱՒԹԻ ԵՒ ՄՈՎՍԵՍԻ

ԽՈՐԵՆԱՅԻՈՅ

ԹՈՒՂԹ ԴԻՈՆԵՍԻՈՍԻ

ՕՐԻՆԱԿԻ ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆԱՅ

Դաճարան Ս. Սոսնիսեան

Ձեռագիր ՄԱՏԵԱՆՔ

Քէճէ ՊՈԼԷ

ՀՐԱՍՄԱՐԱԿԵԱՅ

Դարձիւն Վ. Սոսնիսեան

Պատմական խիստ հետաքրքրական
տեղեկութիւններ պարունակող, և ամեն
ազգասէր Հայու ընթերցման արժանի՝
նոր հրատարակութիւն մ'է, որ գրավա-
ճառաց խանութները կգտնուի ի գին 5
դրուշ:

ԱՄՈՒՐԻԻ ՄԸ ԵՐԱԶՆԵՐԸ

ԿԱՄ

ՄՐՏԻ ԳԻՐԻՔ ՄԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԻՔ. ՄԱՐՎԷԼ

Այս գիրքը՝ զոր իշխման Տէտէեան
տպարանն ի ըյս ընծայած է, մեծ. Մա-
մուրեան թարգմանած է անգղիականէ,
և կըսէ թէ՝ « ոչ միայն զուարճալի՝
այլ և օգտակար կլինի այն հայ երի-
տասարդաց, որ ամուսնութեան խոր-
հուրդը կսկսին տածել, խիստ անը-
նական պայմաններով անոր լուծը կըլու-
կղիջանին և ապա իրենց անխոհեմու-
թիւնն զանազան նեղութեամբ կտուժեն.
կամ անոնց՝ որ ամուսնութեան միայն
տխուր կողմը կնկատեն, անոր մէջ մե-
ծութիւն և փառասիրութիւն կերպեն
և ահաբեկ կկատին, անոր բուն նա-
տակն ըմբռնելու բարոյական արիւ-
թիւն և խմացողութիւն չունենալով, և
լաւ և ոչ համարին ամուսնութեան, և շա-
տեր՝ ապօրէն ու շուայտ յարարերու-
թեանց մէջ իրենց բարոյական և նիւ-
թական էութիւնը խանգարել: » - Գինն
է 8 դրուշ:

ԶԵՎԱԼԼԸ ԳԸԶՃԸՂԱԶ

ԵԱՆԻ

ՊԵՅՈՂԼՈՒՆՏԱ ՊԻՐ ՎՈՒԳՈՒԱԹ

Այս անունով տետրակ մը՝ որ պիտի
բաղկանայ ինը հատորէ՝ ի գին 40 փա-
րայ, կծախուի Պօլիս Զագմագճըլար-Էօ-
գուշու Դավաթեան եղբարց գրատունը,
ձեռքէ լրագիր ծախողներուն քով, և
Պէյօղլու շտապ ճամբան ծախվածառաց
խանութները:

ՏՈՂԻԿՔ

Մեր ոտանաւոր գրուածներէն մէկ քա-
նին՝ այս անուամբ հրատարակեալ, կգըտ-
նուի գրավածառաց խանութները, և

Պաղէգաւիտ Սուճի Պօղոս աղայի խանու-
թը և կամուրջին գլուխը Պարագան:

Գինն է մէկ քառորդ արծաթ մէճիտ:

Բաժնեգրութիւն: — Սրկած քառու: — Ի
Գարեբու: — Աղօթք առաւօտու վասն
ազգային վարժարանաց: — Աղօթք երե-
կոյեան: — Հառաչանք պանդխտին: — Առ-
քաջն վարդան: — Դամբանական մի:
— Բաղերձք:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեծ. Էքսերճեան Տէլէմաք Էֆէնտիի
նշանաւոր երկասիրութենէն երեք հատ
իւղաներկ պատկերներ՝ այս անգամ յանձ-
նաժողովոյ մը ձեռամբ վիճակահանու-
թեան դրուած են:

Վիճակահանութիւնը 500 տոմսակէ կը
բաղկանայ, որոյ 3 թիւերը պիտի շահին
միայն երեք պատկերները, որոց առա-
ջինը՝ լսողութեան զգայարանը անձնաւո-
րող կիսամերկ կոյս մը կը ներկայացնէ,
երկրորդը՝ Բերայի աղէկաւոր հրդեհին
կենդանի մէկ կենդ անագիրն է, երրորդն
ալ Ովկիանոսի մէջ սոսկալի փոթորիկի մը
բռնուած եռայարկ նաւու մը ալէկոծու-
թիւնը կը ներկայացնէ. սոյն պատկեր-
ներուն երեքն ալ ընտիր օսկեղօծ շըր-
ջանակներ ունենալով, իւրաքանչիւրին
արժէքը իրենց վիճակահանութեան դըր-
ուած գինէն շատ բարձր է ըստ վկայու-
թեան և գնահատութեան արուեստա-
գիտաց:

Ներկայ վիճակահանութիւնը յառաջի-
կայ 1875 փետրուար ամսոյ վերջին կի-
րակի օրը պիտի կատարուի Ղալաթիոյ
Լուսաւորչեան վարժարանը. իւրաքան-
չիւր տոմսին գինն է մէկ արծաթ մէճիտ:
Տոմսակները կը ծախուին՝
Գրէտի-Ժէնէրալ պանքան Պետրոս ա-
ղա Տ. Օհանեանի քով, և Պօլիս Մամլոյ
և Հայրենիքի գրասենեակները:

Ա. Տ Ը Պ Է Ի

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՔ ԾԱԾԿԵԼՈՅ

Մ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՅ

Որ ի նախնի ժամանակաց հետե

մինչեւ ցայսօր

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Ն. ՃԻՂԱՆԵԱՆ

ՏԵՏՐ 35.

Թերթ առ թերթ կը հրատարակուի
շաբաթն անգամ մը՝ ի գին 40 փարայ.
Ամեն գրավածառաց քով և կամուրջի
գլուխի պարագան կը գտնուի:
Յ. Մարգարեան կը խոստանայ մինչև
վերջը հրատարակել:

Ինսանա արիւղ օլան սըղը իլլէթի սօղը-
տան հասը օլմագ իսէ տէ պու քէմիք իշինտէ
հէնուզ պիր սարը սուտան իպարէթ օլուպ
Փագաթ պուշուն պագըսը վաղթը կէշիլզ վէ
լայըղըլա թէմէլ թուլմուշ վէ պաղըսը էթ
իլէ քէմիք արասընտա գալմըլ աղըլա պաղա-
ճա մալիւճէ օլունմագ վէ հըֆուլա Ալահ
թաալեա նուզըլ իլլէթինտէն վէ մէրաղտան
միւնաղաատան արիւղ օլան ելլտէն պաղա եա-
լընըլ սօղըգտան հասը օլան տօղուղ օն մէնէ-
լիք տալի օլստա՝ եինէ շարէսի պուլունմագ
վէ էօթիլիլէ վէ կէօթիլա թըքանըլմա պէլ
կէվէկիլի վէ մագաթտա բէյտաճ օլան սըղըլը

մայսըլա մալիւճէ վէրմէք իւղրէ սարըլըգտա
քէսրի մէշուր Ուստա Սիմօն պուլունուր Մահ-
մուտ-Փաշա ճամիլինին ալիւսունտա օրթատա-
քի գահվէտէ իքթիլա իտէնլէրին գահվէի մէզ-
քիւրտէ կէլմէլէրի վէ իճալընա կէօրէ թարիֆ
վէ էտիլէսինի պագմագ իշուն պունտան աղ-
տէմ իլան էթմիլ իսէտէ մէզքիւր իլլէթիլէրին
իլալէսի իշին պու քէրրէ եինէ իլան իտէր:
Վէ սըղը իլլէթի 24 սաաթտա տըլարը չը-
ղարըլմ վէ գասըլ իլլէթիլին իճրասընտա
պուլունուրըլ:

Գարննաւ պատուր օլան պիլ սանը վէրիւր
իսէ օնունտա իճրասընտա պուլունուրըլ: Ս.

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՂՈՒԻՒՆԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է սոյն զեղաճատը, նաև ջղային տկարութեան,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը
լնէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշափաւո-
րութեանց հետքերը: Սրտի և երկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ: Իւր զեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կոծուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն ազտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
զիւրքը կզգենու:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԻՒՆԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պայսամական յատկու-
թեանցը չհաւասարի բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին
կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (շիրիփէնէ), սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցին և կամ կլաւանան.
օգտակար է նաև հարրուխի, հազի, սրտի
բարախման, մանաւանդ օղացաւ (եկ) ըսուած
հիւանդութեան: Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմադրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն զեղավաճառներու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կող-
մէրը Պ. Գասպպեանի զեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տօթթոր Հոլլուէ ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 535:

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

- 1.— Փուշը 20րեք շաբաթ և ՇԱԲԱԹ օրերը
կը հրատարակուի:
- 2.— Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս
արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքի և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա-
ռաց համար:
- 3.— Վէց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի:
- 4.— Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:
- 5.— Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավածառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով:
- 6.— Ծանուցման սողը 40 փարայ է մէկ
անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի
անգամներու համար:
- 7.— Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճահեան,
կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ
թիւ 19:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Իրգա փաշա խան քիւ 3